ԶԱՐՄԱՅՐԱՑ

ՀՐԱԺԵՇՏԸ

Պայծառ երկնից երեւէն փայլեց շողաց մինչ արեւ,
Արարատայ ձիւնազարդ սուրբ գագաթին եւ բարեւ.
Ամպերու մէջ շողշողաց գլուխ ծերոյն ալեհեր,
Ճաճանչ ու լոյս արձակեց իւր դաշտերուն բարերեր։
Գեղեցկացան դաշտ ու ձոր ստորոտին վեհ Մասեաց,
Խոխոջացին առուակներ, թաւալեցան մեղմընթաց.
Ծաղիկների գոյներից կարծես ելաւ նոր մի լոյս,
Կոսկեզօծէր շուշափայլ, ծաղիկ, կանաչ գեղաբոյս։
Տերեւներով զարդարուած սոխակների սօսաւիւն,
Հայաստանին կաւետէր երջանկաւէտ նոր գարուն.
Գարնանազարդ հովիտներ պէսպէս ծաղկանց ծածկոցով
Կախընդային, հրճուէին իբրեւ երկին աստղերով։
Եղջիւրի ձայնն հնչեցաւ, Մասիս տուեց պատասխան,
Քաջազնէից հրաւիրել դէպ ի Նիզակ ու վահան.
Կռուոյ դաշտին ասպարէզ էր կատաղի ու ահեղ,
Շատ քաջերի արիւններ ուր թափուէին պիտ՝ անմեղ։
Արծուոյ նման նժոյգներ սաւառնեցին դէպ ի դաշտ,
Նոցա սաստիկ տոփիւնէն կլսուէր ձայն երկնասաստ.
Անձնանուէր Հայ զօրքին տիրեց մի խոր լռութիւն,
Ո՜հ կտխրէր նոցա սիրտ թողուլ իւրեանց բնիկ տուն։
Օդասլաց մի նժոյգ կանգնեց զօրաց առաջին,
Հուր կցայտէր աչքերէն իբրեւ կանթեղ եթերին,
Խնդաց հոգին Հայ զօրքի, ուղղեց մաղթանք դէպ յերկին
,,Կեցցէ յաւէտ Հայաստան, կեցցէ Զարմայր,, ձայնեցին,
Մինչ կճօճէր իւր նիզակ արին Զարմայր խնդալով,
Կցոլային ճաճանչներ զօրաց վերայ փայլելով,
Ակունքներով զարդարուած նորա՛ գլխի սաղաւարտ
Լուսոյ նման կշողար, կվառվռէր գեղազարդ։
Ողջո՛յն իմ՝ քաջ զօրքերին, ողջո՜յն քաջաց Հայկազեան՝
Նահապետին լռուեցաւ քաղցրաբարբառ խրոխտ ձայն՝
Պատերազմի դաշտն այսօր մեզ կըկարդայ հրաւէր,
Օտար ազգաց ցոյց տալու Հայոց հզօր բազուկներ։
Այս որ ասաց, իւր աչեր դարձուց դէպ ի ծեր Մասիս,
Կուտակ կուտակ զգացմունք զարթեան ի նա զերթ ալիս.
Հորիզոնին երեւոյթ մթնեց յանկարծ սեւ գունով
Որոտ ու շանթ լսուեցան ամպերու մէջ թնդալով։
Տեսաւ Զարմայր, որ Մասիս տխուր ամպով ծածկուաւ,
Աչքէն արցունք ցայտեցին, սրտէն հառա՜չ դուրս թռաւ.
Նորա վշտոտ հառաչին Այրարատայ ձորերէն՝
Խոր հոգոցներ լսուեցան, արձագանքներ կրկնօրէն։
Ո՜հ իմ Մասի՛ս, նա գոչեց, և հառաչեց ողբաձայն,
Քեզ կսիրեմ սերտ հոգւով, կսիրեմ զիմ Հայաստան,
Ի՞նչու, ասա, իմ Մասի՛ս, ինչո՞ւ այս տխուր քօղ
Ծածկեց քո դէմք՝ քո գագաթ, մինչ նա շողայր շող ի շող։
Հայաստանիս ողբոյ ձայն կազդէ ի մէջ իմ սրտի,
Եւ դու, գիտեմ, ես գուշակ, թէ՝ մօտ է վերջ իմ կեանքի.
Հապա՜ իմ սէր, իմ Մասի՛ս կաց դու բարեաւ յաւիտեան.
Թո՛ղ և բարեաւ մնասցէ իմ պաշտելի Հայաստան։
Հոգւոյս ի խոր անմոռաց է իմ սիրուն Հայրենիք՝
Իմ Արարատ՝ իմ Մասիս, Հայաստանիս սուրբ տեղիք.
Եթէ օտար հողի մէջ լողամ յարեան ճապաղիս,
Վերջին խօսքս պիտ՝ լինի ո՜հ Հայաստան՝ ո՜հ Մասիս։
Ասաց վերջին հառաչանք թռաւ նորա բերանից՝
Պատեց մի խոր լռութիւն, բայց լռութիւն տխրալից,
Գլորուեցան արտասուք զարհուրելի աչքերէն,
Ծաղկանց վրայ թափուեցան հանդարտ մեղմիկ սահելէն։
Ո՜հ իմ սիրուն Հայաստա՛ն, իմ հայրենի սուրբ աշխարհ,
Կա՛ց դու բարեաւ, նա գոչեց, մնա՛ բարեաւ անաշխար.
Կեանքիս հասած է օրհաս, քեզ թո՛ղ երկինք պահպանէ.
Տխուր քո քօղ երեսից՝ և սուգդ ի բաց նա հանէ։

Ասաց, դարձեալ հառաչեց և սլացաւ դէպ յառաջ՝
Շարժեց իւր հետ քաջասիրտ փոքրիկ գունդեր
Հայ զօրաց.
Հայ դիւցազունք խաղացին Տրոյացւոց օգնելու,
Հայր և մայրեր ողբալով ողջունեցին նոցա չու։
Սուրբ Մասիսի սուրբ գագաթ կորաւ աչքից
մեր քաջին,
Գիտէր, որ չէր տեսնելու իւր Հայաստանեայ կրկին։
Գլորուեցաւ Աբիլլէս նահապետի սուր նետից,
Բայց և աւաղ մեր ՉԱՐՄԱՅՐ չեկաց ազատ այս կէ-
տից։
Քանի՛ ծերուկ Մասիսի կշողշողան ալեւոր
Ամպերու մէջ գագաթներ՝ լռիկ վկայ դարաւոր,
Սուրբ է յաւէտ Հայերիս անմահ անուն այն քաջաց.
Հանգի՜ստ ապա նոցա սուրբ, հանգի՛ստ նոցա ոս-
կերաց։

Յովհաննէս Մ--ճէրեանց

ՅԱՂԷԽԱՆԴՐԻՊՕԼ

ԱԶԳԱՑԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

ՍԻՍՈՅԻ ՕՐՀՆՈՒԹԻՆ

Վեհափառ և Սրբազնագոյն Հայրապետ ամենայն Հայոց Տ. Տ. Գէորգ Գ. Կաթողիկոս ի պէտս եկեղեցեաց Հայոց կամի Աստուծով Ս. Միւռոնի օրհնութիւն կատարել ի 21-ն Մայիսի յառաջակայ 1872 թուականիս ի Մայր Աթոռս Ս. Էջմիածնի, որոյ վասն կը փութամք ծանուցանել համայն Հայկազուն ժողովրդոց՝ հրաւիրելով զնոսա ի նոյն բազձալի և հոգևոր մեծ հանդէս։

Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ մեծապանծ և փառաւոր խորհրդաւոր արարողութեանց մինն և գլխաւորն է Ս. Միւռոնի օրհնութեան շնորհաբաշխ հանդէս, ուստի անշուշտ եմք՝ զի սիրելի ազգայինք մեր յամենայն կողմանց աշխարհի հոգեռանդն անձկանօք պիտի դիմեն արժանանալ նոյն վսեմ հոգևոր տեսութեան և շնորհաց մասնակցութեան, միանգամայն նաև բազմադարեան շքեղափառ վկայից և պարծանաց Եկեղեցւոյ մերոյ Ս. Հայրապետաց և անդին և սրբազան հնութեանց ուխտի և այցելութեան պարտքը հատուցանելով՝ մխիթարուիլ հրճուանօք ըստ հոգւոյ։

ՄԵԾ. ԳՐԻԳՈՐ Պ. ԱԼԹՆՃԵԱՆՑ

Սիմֆերապոլ քաղաքի Ր. Կարգի վաճառական Մեծապատիւ Գրիգոր Պետրոսեան Ալթնճեանց՝ ի Խարասուբազար 2850 ռուբլի արժողութեամբ ընծայեց մի տուն հանդերձ գաւթովն և այլ պարագայիւք ի մշանջենաւոր սեպհականութիւն նորակառոյց Եկեղեցւոյ նոյն Խարասուբազար քաղաքի, միանգամայն տան և պարապ գետնոյն (յորս եթէ կալուածքներ ևս շինուին) տարեկան արդիւնքը յատկացոյց տեղւոյն Հայոց ծխական (Հոգևոր) Դպրոցին։

Այսպիսի՛ բարենպատակ և ազգօգուտ նուիրաբերութիւն Մեծապատիւ Գրիգորի Ալթնճեանց կրկնատեսակ գովեստից արժանի է, որով և զանուն և զյիշատակ իւր կը փառաւորէ և անմահ արձան կը քանդակէ Խարասուբազարի Հայաշն մանկտւոյն ի սիրտս։ Երանի՜ յիշեալ ազգասիրին՝ որ ի կենդանութեան իւրում ցանկացաւ և գիտցաւ այսպիսի՛ վսեմ առաքինագործութեամբ իւր նիւթական կարողութենէն մասն և բաժին շնորհել յո-